WWW.SOCIALISTER.SE NR 36 • DEC/JAN 2009 • 10KR

ANTIKAPITALIST

KAPITALISM
på kollisionskurs med klimatet

VAR VI STÅR

Vi anser att den globala kapitalismen till sin natur är brutal och omänsklig. Ett system baserat på konkurrens, exploatering och profitjakt leder till krig, fattigdom, svält och förtryck. Den grundläggande orsaken till detta är att välståndet kontrolleras av en liten minoritet trots att den produceras av det stora flertalet. Samtidigt som möjligheterna och resurserna är större än någonsin så ökar klasskillnaderna världen över. Kapitalismen bör avskaffas och ersättas av ett demokratiskt system baserat på människors behov och en bärkraftig utveckling för planeten.

Eliten vill inte ge ifrån sig makten. De visar ständigt att de är villiga att använda vapen och krig för att behålla den. En i grunden annorlunda utveckling förutsätter därför revolutioner som vänder upp och ner på världsordningen. Genom en revolution där majoriteten aktivt deltar i att störta kapitalet kan ett demokratiskt samhälle upprättas, baserat på människors behov. Det är nyckeln till en rättvis och fredlig värld.

Många grupper har ett intresse av att organisera sig och kämpa för förändringar. Arbetare har en särställning bland dessa eftersom de kan organisera sig för att ta kontroll över produktionen och ekonomin. Därför kan de lägga grunden för en verklig demokrati.

Vi är emot alla former av diskriminering. För att upprätthålla sin makt försöker eliten att splittra arbetarklassen. Därför präglas kapitalistiska samhällen av rasism, sexism och homofobi. Effektiv kamp kräver enhet och respekt för den andre. Vi är emot alla former av förtryck.

Kapitalismen är ett globalt system och socialismen måste vara internationell. Vi förkastar kapitalismens uppsplittring av folk på grund av deras nationalitet. Därför är vi för öppna gränser och mot all invandringskontroll, som alltid fungerar rasistiskt. Vi accepterar inte att kapitalistiska stater skall bestämma var människor befinner sig.

Vid början av detta århundradet blomstrade det upp nya stora rörelser mot kapitalism och krig. Vi ser oss som en del av dessa rörelser. Massrörelser består av många olika åsikter och nya idéer och framsteg förutsätter att vi kan ena våra krafter i aktioner och debattera med varandra. Endast i en aktiv uttåtriktad kamp i samarbete med andra kan vi praktisera och vinna framsteg för våra idéer. För att vinna en värld utan kapitalism behöver vi en organisation som kan samla upp idéer och erfarenheter, och handla utifrån dem.

Vi uppmanar alla som är eniga med det som står här att gå med i Internationella Socialister. Vi är baserade på Göteborgs universitet.

ANTIKAPITALIST - Tidsskrift för internationell socialism.
Utgiven av studentföreningen Internationella Socialister
Kontakt: info@socialister.se
Hemsida: socialister.se
Kontonummer: 8105-9 903 621 182-0
ANTIKAPITALIST ges ut tre till fyra gånger per termin
Framsidesillustration av Jasmine Geraghty
Baksidesillustration av Jasmine Geraghty

AKTIONER ⓘ KAMPANJER

MÖTEN I KÖPENHAMN

LÖRDAG 12 DECEMBER kl.20.00: CLIMATE CHANGE AND REVOLUTION

Med bland andra författaren **Jonathan Neale** och **Ian Terry,** arbetare som ockuperade en av Vestas vindkraftverksfabriker för att få behålla sitt jobb.
DGI-byen (The Blue Room)
Tietgensgade 65
Arr: IST – International Socialist Tendency

SÖNDAG 13 DEC KLIMAFORUM: Kl. 10.00 – 12.00 Debt, Trade, Finance, Agriculture and Climate Change

Blue hall - Klimaforum09
Tietgensgade 65 DGI-byen
Arr: BanglaPraxis and Solidarity Workshop (Bangladesh), Friends of the Earth International, Focus on the Global South, World Development Movement (UK) med flera.

Kl.13.00 – 15.00: The Climate Emergency: Making the emergency response real

Brown room - Klimaforum09
Tietgensgade 65 DGI-byen.
Arr: Campaign against Climate Change
www.campaigncc.org

LÖRDAG 23 JANUARI kl.15.00: DEN ANDRE ARBETAREN

Asperö-salen, Folkets Hus på Järntorget

ABF Litterära Symposier: Arbetaren och invandraren har blivit stereotyper i offentlighetens dramaturgi av klassificering, sortering och värdering. Är invandrarna rentav vår tids nya arbetare? Den så kallade invandrarlitteraturen vår nya arbetarlitteratur? Eller har vi missuppfattat alltsammans? Om klass och etnicitet i ett globaliserat Sverige där exil, migration, gränsliv, klassresor och nysvenska tillhör både vardagen och litteraturen.

Med bland andra **Andrzej Tichý, Susanna Alakoski, Aleksander Motturi, Magnus Nilsson, Azar Mahloujian**

VÄRLDENS LEDARE KAN INTE STOPPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Kyotoprotokollet går ut 2012 och den panik, de pengar och den aktivitet som syntes när bankerna började väsnas är anmärkningsvärt frånvarande i klimatfrågan, som påverkar hela jordens befolkning. Vissa politiker har tvekat om de ens kommer bemöda sig att resa till Köpenhamn och talet om livsstilsförändringar och uppoffringar verkar inte gälla de som lättast kan göra dem. I Köpenhamn kommer det att finns över 1200 limousiner och 140 privata jet-plan och själva mötet sponsras av BMW, Mercedes-Benz och SAS.

ATT OBAMA kommer till Köpenhamn och kanske har med sig utsläppsmål borde inte lura någon. USA:s mål, som rapporterats flitigt i media, är en utsläppsminskning fram till år 2020 på 17 %, men då man flyttat fram basåret från Kyotos 1990 till 2005 så pratar man i realiteten om 4 %, vilket är ett skambud i stil med George Bush.

DET FAKTUM att tiotusentals människor kommer att resa dit kollektivt för att delta i möten och protester borde vara en fingervisning om vart möjligheterna och lösningarna finns. Det är planetens folk som måste komma samman och kräva att pengar avsätts till omställning och investeringar av förnyelsebar energi och kollektivtrafik; samt till kompensation åt de drabbade i Syd. Det är staten som måste börja reglera koldioxidutsläppen, det kan inte bli tydligare än idag att den kapitalistiska marknaden och nyliberala politiker är en del av problemet och inte lösningen.

VATTENFALL OCH REGERINGEN

Det statligt ägda bolaget Vattenfall har i alla fall ett namn och en logga som associerar till ord som förnyelsebar och miljövänlig. Lite som svensk klimatpolitik, trygg och rätt i tiden. Men bakom en fin logga och fina ord finns det en ful agenda som består av brunkol i Tyskland, kärnkraft i Storbritannien och privatisering av energinätet här hemma. Regeringens klimatpolitik tog i samma anda ett nytt steg framåt då man en vecka innan Köpenhamn gav EU-nämnden sitt klartecken att borra efter olja i Arktis.

VATTENFALLS FÖRE DETTA VD Lars G Josefsson var en upptagen man som kunde stoltsera med epitet som Europas hjälte och grön företagsledare i en utmärkelse 2005 av Time magazine. Han var även klimatrådgivare åt Merkel och presenterade en global miljöplan inför FN:s kommission för hållbar utveckling. Kan knappast bli bättre. Men den gröne hjälten flydde rampljuset när det visade sig att lösningen på klimatkrisen var att privatisera det svenska elnätet för att bygga ut Storbritanniens kärnkraft och storsatsa på kol i Tyskland. Lars sitter också med i ledningen för Afrikas största energibolag, det sydafrikanska bolaget Eskom. Även detta var på väg att privatiseras och nyligen möttes bolaget av en storm av protester då man höjde elpriserna med 50 %. (höjda elpriser och avregleringar känns kanske igen?).Vattenfall gör idag storvinster och dess kolkraftverk släpper ut lika mycket koldioxid som hela nationen Sverige.

KLASSKLYFTOR – EN SYNVILLA?

Enligt en ny undersökning från LO ökar klassklyftorna dramatiskt i Sverige och föga förvånande är det de fattigaste som arbetslösa, sjuka och pensionärer som drabbats hårdast. Mellan 2002 och 2007 fördubblades antalet fattiga i dessa grupper. Mellan 1991-2007 ökade den rikaste 10 % av Sveriges befolkning sina disponibla inkomster med 88 %. Svensk Näringslivs chefsekonom Stefan Fölster påstår att det hela är en illusion och att klassklyftorna jämnar ut sig med tiden, han måste hoppas att vi alla svalt det blåa pillret för att komma undan med att hävda att verkligheten inte finns.

DEN SENASTE SJUKFÖRSÄKRINGSSKANDALEN, Lavaldomen, nedskärningar och den lavinartade ökningen av otrygga anställningar och bemanningsföretag lär knappast bättra på statistiken. Frågan är vad LO tänker göra åt det? Ett knappt år innan valet, med en ekonomisk kris som gjort marknaden och nyliberalismen mer impopulära än någonsin, har man ett gyllene tillfälle att gå på offensiven med en ny fördelnings- och jobbpolitik som kräver storsatsning på gröna jobb och välfärd.

GRÄNSEN ÄR NÅDD!

Den 3 december i samband med kommunfullmäktiges sammanträde demonstrerade uppemot 200 föräldrar mot nedskärningarna av skola och förskola under parollerna ”Rusta upp – skär inte ned” och ”Låt inte barnen betala krisen”. Manifestationen arrangerades av nätverket **Göteborgsföräldrar mot nedskärningar** som består av representanter från elva stadsdelar; bland annat Linné, Biskopsgården, Torslanda och Högsbo.

Föräldrar i alla stadsdelar upplever att problemen är likadana, man påstår att det inte finns pengar och låter barngrupperna växa och skär ner på skola och fritids. Neddragningarna startade dock redan under de goda åren och gränsen är nu nådd med råge. Det är få förskolegrupper i dagens Göteborg som ligger i linje med Skolverkets rekommendation om 15 barn/grupp. Arbetet för att barns behov ska prioriteras högre än bankernas kommer att fortsätta. För att komma i kontakt med andra föräldrar kan man gå med i facebookgruppen ”Högsbo mot nedskärningar”.

• Åsa Hjalmers

STOPPA SVERIGEDEMOKRATERNA!

Under hösten har Göteborg mot rasism samlat antirasister en gång i månaden utanför kommunfullmäktiges möten för att protestera mot Sverigedemokraterna och för ett Göteborg utan nazister.

Under kyrkovalet avslöjades det att flera av Sverigedemokraternas representanter i Göteborg har starka kopplingar till öppet nazistiska organisationer. **Patrik Ehn** var representant för SD i kyrkovalet och var fram tills 2004 medlem i det nazistiska Nordiska Rikspartiet och en av Sveriges ledande nazistiska ideologer. En annan kandidat, **Erik Hellsborn**, har öppet hyllat boken Vedergällning där huvudpersonen startar raskrig. Boken är utgiven av det nazistiska Nordiska förlaget. **Göran Lagrot**, som är SD:s ersättare i Göteborgs kommunfullmäktige, har flera gånger skänkt pengar till den kriminella och nazistiska organisationen Svenska Motståndsrörelsen. Där SD växer, växer också det nazistiska våldet. Ju fler röster partiet får, ju mer makt får deras representanter.

Göteborg Mot Rasism kommer att fortsätta protestera och arrangera diskussioner, musik och filmarrangemang mot rasism under våren och behöver ditt stöd och engagemang!
Kontakt: **info@goteborgmotrasism.se**
eller **www.goteborgmotrasism.se**

• Amanda Dűbeck

SHIP TO GAZA BRYTER BLOCKADEN

Det är i skrivande stund tre veckor kvar till den 27:e december, årsdagen av vinterkriget mot Gaza då offensiven påbörjades i stor skala med artilleri, bomber och fosfor mot en redan belägrad befolkning. När Israels högteknologiskt utrustade soldater trängde in bland Gazas gränder för att leta efter motståndsstyrkor att utplåna trängde de in i en i alla avseenden ansträngd livsmiljö, in bakom sin egen, staten Israels blockad, under förevändningen att förhindra terrorhandlingar från Hamas. Gazas överbelastade sjukhus och personal vittnade för omvärlden om vilka som främst blev offer för räden. Kriget lämnade många svåra skador efter sig och människoliv som inte går att ersätta.

Vad vi kan göra är att höja våra röster, opponera oss mot dessa brott mot mänskligheten. Föreningen Ship To Gaza bildades som svar på denna situation och engagerar idag uppemot hundra medlemmar på ett tiotal orter runt om i Sverige med stödfester, informationskvällar och flygbladsutdelning. Organisering har också inletts i bland annat Spanien, och kontakter med hamnar har upprättats på flera håll i Europa.

Gazaborna lider idag svårt av en alarmerande låg tillgång till bland annat dricksvatten, elektricitet, bränsle, cement och andra nödvändiga byggmaterial. En del av dessa saker, direkt efterfrågade av boende i Gaza, avser vi att leverera till dem. I vår avseglar vårt fartyg, i hamnstäder längs med rutten till Gaza bildar vi opinion. Var med och bryt blockaden - stöd solidaritetsaktionen **ShipToGaza!**

• Roger Jacobsson

Julklappstips – köp sjömil till Gaza!

Det är drygt 5000 sjömil från Skandinavien till Gaza. En sjömil säljs för tusen kronor för att Ship to Gaza ska få ihop fem miljoner kronor, vilket räcker till frakt och last. Köp en sjömil i solidaritet med Gazas instängda befolkning!

Sätt in tusen kronor för en sjömil på Ship to Gazas **Plusgirokonto i Nordea: 46359-6.** I raden för meddelande skriver du ”Sjömil” och ditt namn och din adress, så får du ett köpbevis. E-postadress: **sjomil@shiptogaza.se**

Foto: Jess Hurd

Foto: Jöran Fagerlund

5.e december-demonstrationer för klimatet i London och Göteborg

Klimatdemonstrationer världen över!

DEN 5 DECEMBER demonstrerades det världen över inför Köpenhamn. Bara i Sverige protesterade människor i åtta städer, från Umeå i norr till Malmö i söder. I Göteborg samlades uppemot 500 personer med budskapet ’Göteborg under vatten - Inte om vi får bestämma!’ Med snorklar och cyklop skanderades slagord som “Gasen i botten, handen på ratten. Snart ligger Götet under vatten!” Demonstrationen arrangerades av bland andra Fältbiologerna, Klimataktion, Klimax och Miljöförbundet Jordens Vänner

I LONDON gick den största klimatdemonstrationen någonsin av stapeln med runt 50 000 deltagare. Demonstrationen arrangerades av koalitionen **StopClimateChaos.org**. Aktivister krävde att de rika länderna binder sig till att minska sina utsläpp med 80 % innan 2050.

Antikapitalists lilla Köpenhamnsguide

Klimat-toppmötet: COP15 hålls på Bella Center mellan den 7–18 december.

Klimaforum 09 är en alternativkonferens som pågår mellan den 7–18 december i DGI-byn i centrala Köpenhamn (för några tips se kalendarium på s.2).

Demonstration 12 december

Antikapitalist/IS (Internationella socialister) kommer att gå med i System Change – not Climate Change-blocket där även exempelvis Friends of the Earth kommer att gå.
Demonstrationen startar på Christiansborg Slotsplads (the Parliament Square) i centrala Köpenhamn kl.13.00 och går till Bella Center.

The Wave: Friends of the Earth planerar en aktion innan demonstrationen kallad en mänsklig flodvåg genom Köpenhamns gator. Startar kl.10.00 vid DGI-byn där det alternativa klimatforumet pågår.

Aktioner: Nätverket Climate Justice Action planerar flera aktioner bland annat i hamnen söndagen den 13 dec.

EN miljon klimatjobb nu!

Den brittiska Campaign against Climate Change har producerat en rapport för fyra nationella fackförbund i Storbritannien kallad *One million climate jobs now*. Tanken är att den ska användas i både klimat och fackföreningsrörelsen för att kämpa för en omställning till en grön ekonomi. Pamfletten kan laddas ner: **www.pcs.org.uk/en/resources/green_workplaces/green_campaigns/one-million-climate-jobs-now.cfm** eller så kan du beställa papperskopior härifrån: **info@campaigncc.org.**

Om du är involverad i eller intresserad av att starta upp liknande initiativ i Sverige kontakta Jonathan Neale via **findjonathan@hotmail.com**

Campaign against Climate Change har även lagt fram en parlamentarisk ”early day motion” där man ställer följande krav:
• En miljon gröna jobb innan slutet av 2010
• 10 % utsläppsminskning av växthusgaser innan slutet av 2010
• Ett slut på inrikes och korta flygningar och en storsatsning på att bygga ut tåg och bussnät
Här kan du läsa motionen: **www.campaigncc.org/climateemergencycopenhagen**

LÖSNINGAR FÖR ATT RÄDDA PLANETEN

Antikapitalist intervjuar författaren, klimataktivisten och socialisten **Jonathan Neale** som i Köpenhamn kommer att tala inför danska fackliga aktivister om klimatkamp och delta i protesterna. Jonathan sitter i styrelsen för den brittiska organisationen Campaign against Climate Change och har skrivit boken *Stop Global Warming, Change the World*.

Vad anser du om de pågående omförhandlingarna av Kyoto-protokollet i Köpenhamn? Försöker kommentatorerna att mildra det förväntade misslyckandet genom att prata om andra möten längre fram?

Jag anser att det som händer är fruktansvärt och ett svek mot jordens alla människor. I Köpenhamn kommer världens ledare att kunna visa upp få, om några, resultat. Kyotoprotokollet var mycket svagt och inte vad vi behövde. Det var fullt av kryphål för marknaden och gjorde inget för att hindra utsläppen från att öka – men det som de vill göra nu är ännu värre. Istället för lagligt bindande mål talar den amerikanska regeringen om att varje land ska utforma sina egna mål, som de sedan inte ens behöver uppnå. Det är ett steg bakåt.

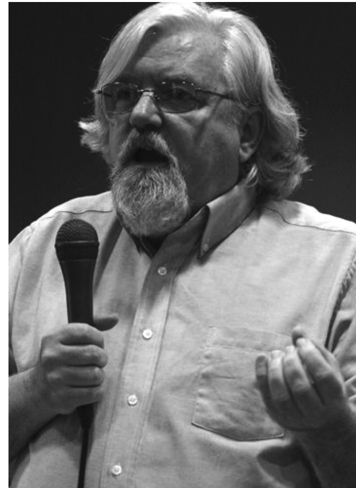
Kommentatorerna försöker dämpa det kommande misslyckandet i Köpenhamn. Det kommer att bli ett annat möte i Bonn, om sex månader och förmodligen ett ännu viktigare möte i Mexiko City om tolv månader. Det första och viktigaste som bör sägas är: ”Vi fortsätter kampen och kämpar tillsammans i Mexiko, globalt och i varje land!

I den rådande situationen sker ett spel på toppen mellan världens ledare. Amerikanerna säger att de inget kan göra för att kineserna inte vill, och vice versa. De europeiska regeringarna säger att de vill göra något men inte kan på grund av amerikanerna och kineserna. Och regeringarna från Indien och alla de fattiga länderna säger att något måste göras, men att man inte kan för att regeringarna i Europa, USA och Kina inte vill. Det är en dans där egentligen ingen av dem vill göra något. Jag hoppas att jag har fel men det är vad jag och många andra ser just nu.

I denna situation råder det förvirring inom miljörörelsens mittfåra och de börjar bli demoraliserade. De vet endast hur man utsätter makthavarna för påtryckningar och lobbyingen fungerar inte, så de drar sig tillbaka. Människors inställning till Obama spelar en viktig roll här. Under det år som gått sedan Obama kom till makten har han på de flesta områden följt samma politiska linje som Bush-administrationen; definitivt när det gäller utrikespolitik och miljöpolitik är det samma politik som tidigare, annorlunda ord men samma politik. Många hoppades på någonting annat från Obama, men de har inte fått det.

Om du tänker på Kyoto, med GW Bush, sade alla regeringar att de skulle skriva på Kyoto oavsett Bush. Och nu säger alla, ”nej, vi kan inte ha ett avtal” därför att senaten inte har röstat för att godkänna det. Men veckorna innan Kyotoavtalet röstade de amerikanska senatorerna 95 mot 0 mot avtalet och ändå åkte Al Gore till Kyoto och försökte få ihop ett avtal. Om Obama åker till Köpenhamn och säger att han personligen är för ett avtal, och om Europa och Kina säger att vi kommer att ha ett avtal med eller utan amerikanerna så skulle amerikanerna gå med i avtalet. Anledningen till att de inte gör det just nu är recessionen. De har gett alla pengarna till bankerna och är ovilliga att göra vad som krävs för att bromsa klimatförändringarna.

En viktig politisk insikt i sammanhanget är att Obama blir svagare och svagare i USA därför att ekonomin är väldigt tuff för vanliga människor. Den officiella nivån på arbetslösheten

Jonathan Neale

är nu över 10 % i USA; fler tvingas ta deltidsjobb och antalet utmätningar av bostäder är väldigt hög. Allt folk ser är att Obamas regering ger pengar till bankerna, vilket innebär att stödet för Obama vittrar bort.

Vad anser du om diskussionen runt individuella och marknads-baserade lösningar, finns det andra alternativ?

Det är två helt olika saker. Politikerna diskuterar individuella lösningar därför att politikerna vill att vanliga människor ska lägga skulden på sig själva – det finns inga andra sociala problem i världen där någon letar efter individuella lösningar. Om man ser till sjukvård eller utbildning vet alla att staten måste organisera det och att det inte kan lösas på individuell basis. Det är bara om miljöfrågor som folk på allvar talar om individuella lösningar.

Om detta skall två saker sägas. Det första är att individuella lösningar enbart är för en minoritet. Alla vet även att de flesta människor i de rika länderna inte heller kommer att välja dem. Jag har vänner som verkligen kämpar för att finna individuella lösningar därför att de verkligen bryr sig, men när jag talar med dem säger de alltid inom fem minuter att de flesta andra människor inte bryr sig. De tror inte att majoriteten av människor kommer att göra det. Ibland säger de; jo, kanske om femtio år. Vi har inte femtio år, och dessutom behöver vi en entusiastisk mobilisering och ett stöd från arbetare och bönder i Kina och Indien för att lösa problemen med klimatförändringar – och ingen tror att de kommer att förändra sin livsstil på samma sätt. Folk letar efter individuella lösningar för att de inte tror att de kan påverka sin regering – och de vill göra något.

Den andra frågan gäller marknads-baserade lösningar. Den grundläggande poängen här är att en statlig reglering, överlag alltid fungerar bättre än en marknadslösning eller en skattelösning. Om man exempelvis höjde priset på alla flygresor inom Europa genom att lägga till en skatt som gjorde det dyrare – då skulle detta minska antalet människor som flyger inom Europa. Om du däremot har en lag inom EU som förbjuder flygresor inom Europa, då är det mycket färre människor som flyger jämfört med marknadsincitamentet som skatter utgör. Oavsett vilket exempel man tar har en reglering mycket större effekt än en marknadslösning.

> Lösningen består av två saker: statlig reglering och en enorm mängd nya jobb

Saker som Rena Utvecklings-mekanismer (Clean Development Mechanisms) är avtal som ger rika länder möjlighet att fortsätta släppa ut koldioxid eftersom de stödjer, med pengar, någon i de fattiga länderna. Denna någon, säger de, försöker göra något åt koldioxidutsläppen. Detta är väldigt ofta en lögn och även om det inte är det, så tillåter det rika länder att fortsätta med sina utsläpp, och det stora problemet är utsläppen från rika länder.

Frågorna om individuella och marknadslösningar förekommer i media och i miljörörelsen, men jag anser att hela sättet som debatten är formulerad på är felaktigt. Jag skulle vända på det och fråga: Vad är lösningen?

Lösningen består av två saker: statlig reglering och en enorm mängd nya jobb. Vi kan stoppa katastrofala miljöförändringar från att hända inom 10 år.

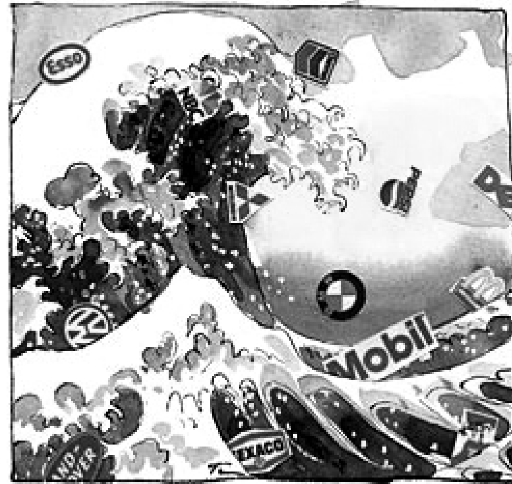
Vi har teknik som gör det möjligt redan nu; allt vi behöver är regleringar och en mängd arbeten, i synnerhet arbeten för att skapa förnyelsebar, alternativ energi, arbeten för att isolera och renovera byggnader och arbeten inom kollektivtrafik. Jag är del av en grupp i Storbritannien som arbetat med dessa beräkningar och globalt kan detta göras med omkring 150 miljoner jobb. Det innebär inte att folk behöver göra uppoffringar – det betyder att många människor som idag inte har jobb skulle få det.

De av oss som är radikala och motsätter sig det sätt på vilket världen hanterar frågan om klimatförändringar gör helt rätt i att kritisera misslyckandena, men vi måste också kunna visa på alternativ. Människor, som vill ha livsstilsförändringar, vill ha dem för att det vill att något ska bli gjort. Svaret till dem är inte att säga: ”Ni är löjliga som vill ha livsstilsförändringar”. Vad som behöver sägas är: Det finns ett mycket större och viktigare sätt att göra det här – kämpa med oss!

Vi behöver skära ned de globala utsläppen av koldioxid med 50 till 60 procent. Detta innebär nedskärningar med 80 procent i de rika länderna, därför att de fattiga länderna måste tillåtas hinna ikapp i viss utsträckning. Om vi inte ändrar hur vi gör saker, kommer vi att få göra uppoffringar. Om regeringarna inte har byggt upp förnyelsebar energi i hela landet, så måste vi använda oss av den gamla energin och skära ned på den. Argumentet om att inte ändra hur vi gör saker och ting kommer från oljebolagen, gasbolagen och bankerna. Om vi kollektivt ändrar vad vi gör, kommer fler människor att få arbeten. Vi har en kampanj i Storbritannien för en miljon klimatjobb. Om vi får en miljon klimatarbetare i Storbritannien skulle dessa arbetare och deras familjer innebära 5-10 miljoner människor i landet som argumenterar väldigt starkt för miljön.

Vilken roll borde den radikala vänstern spela och vilka idéer borde den ta med sig in i klimatrörelsen. Rör sig ”gröna partier” och ”grön politik” till höger?

Gröna partier och grön politik är komplicerat och det är viktigt att förstå hur och varför. Gröna partier är i de flesta länderna inte den viktigaste delen av miljörörelsen, och de rör sig överlag högerut. Många av de gröna NGO:erna som Greenpeace, Jordens vänner och WWF kommer att vara väldigt demoraliserade efter Köpenhamn, men de kommer att vara mer demoraliserade än vad de rör sig politiskt åt höger. Men om du är demoraliserad så tror du inte att mycket kan göras och i slutändan

Bilder av Tim Sanders

Foto: Jonathan Warren

50 000 deltog i demonstrationen i London den 5:e december, då man krävde konkreta resultat i Köpenhamn

riskerar du att bli mer begränsad i dina visioner, och därmed mer konservativ. Men många människor i miljörörelsen som kommer till demonstrationer och aktioner för klimatet blir mer radikala, och om man enbart ser argumenten på toppen är det lätt att missa att detta sker. Dessa människor har ofta idéer från miljörörelsen som godtar marknaden, men när de talar om andra frågor än miljön kommer deras idéer från den antikapitalistiska rörelsen och är mot marknaden. Det finns många av dessa människor som är öppna för argument.

Den radikala vänsterns roll är att vara en brygga till arbetarklassen. Det är viktigt att prata om vad fackförbund och människor i arbetarklassen i stort kan göra för klimatet. Om du vänder dig till människor i arbetarklassen med en seriös plan för att bedriva klimatkamp så har jag upptäckt att man får gehör från väldigt många. Vi måste röra oss bortom den gröna rörelsen till befolkningen som helhet, men i synnerhet till arbetarklassen, som utgör den stora majoriteten. Detta kan låta abstrakt – men sker redan i flertalet olika länder. I Storbritannien har vi en koalition av *The Campaign against Climate Change,* som jag är del av, fyra nationella fackföreningar och hundratals lokala aktivister som vill göra något åt klimatförändringar inom fackföreningsrörelsen. Det började för ett och ett halvt år sedan som en koalition mellan den yttersta vänstern och vissa personer inom fackföreningarna men har redan gått långt bortom detta. För två veckor sedan talade jag på en konferens för det norska lärarsfacket, Utdanningsforbundet, och lade fram argumenten om fackföreningar och klimatförändringar. De sade ja, det stämde och var begripligt för dem, för jag satte ord på vad de redan tänkte. Detta händer inom stora delar av fackföreningsrörelsen världen över, och även små grupper på vänsterkanten kan utgöra den viktiga bryggan.

Hur lyfter klimatkrisen upp frågor som rasism och imperialism?

Vi ser redan idag ett stort antal klimatflyktingar. De svarta människor som du ser dö när de försöker ta sig till Kanarieöarna, Sicilien eller Spanien, de kommer från Sahel, ett område precis söder om Sahara som haft fyrtio år av torka och de är klimatflyktingar. Regeringen i Indien bygger redan en mur runt Bangladesh för att stoppa människor från Bangladesh att komma in i Indien. När vi kommer till den tidpunkt då klimatkatastrofer uppstår kommer vi att se enorma mängder flyktingar och den enda lösningen för dessa människor är att bli insläppta av rika länder. Argumentet om att välkomna flyktingar handlar inte bara om att de söker asyl, utan även om att de är desperata. Att välkomna desperata människor kommer att bli ett viktigt argument för hur vi hanterar denna fråga.

Rörande imperialism, så är frågan som verkligen hamnar i centrum genom klimatförändringar frågan om krig. Om man vill se hur klimatförändringar blir till krig, se på Darfur, där jordbrukare och herdar dödar varandra för gräs. Samma sorts krig har pågått i fyrtio år i Tchad och över hela det område som drabbats av torka i Sahel. Plötsliga klimatförändringar kommer att medföra förändringar i den geografiska maktbalansen och kontrollen över resurser, och både små och stora makter kommer att gå till krig för att återställa balansen. Vi kommer då antingen ha en stark rörelse mot imperialistiska krig där stater löser sina ekonomiska problem genom att stjäla från andra, eller så kommer krig ses som ett acceptabelt sätt för regeringar att agera.

Kolliderar innetermen ”hållbar utveckling” med idén om ekonomisk tillväxt som mänsklig utveckling. Är vi fast i en paradox?

Om man tar sig an frågan på det sättet är man fast i en paradox. Detta förhållningssätt kommer från Världsbanken. Hållbar är ett ord som skapades av Världsbanken, och poängen är att det inte betyder någonting alls. Det används ofta som ett sätt att säga hur vi kan göra något dåligt och få det att verka bra. Mitt favoritexempel är hållbart skogsbruk, vilket innebär att man hugger ner regnskog och sedan planterar eukalyptusträd som förstör miljön och går att skörda snabbare.

Det finns två saker att säga om tillväxt. Miljövänner som är emot tillväxt, kan på det stora hela inte föreställa sig hur det rådande ekonomiska marknadssystemet (kapitalism) skulle kunna vara annorlunda så antingen kommer det finnas mer, eller mindre. Enkelt uttryck, om du har fabriker som förorenar så innebär fem gånger så många fabriker fem gånger mer föroreningar. Så tillväxt blir ofta problemet; istället för att säga, vad händer om vi stoppade föroreningen? Då skulle vi kunna ha fler fabriker. Den andra saken när det gäller att

> ” Sedan den ekonomiska krisen bröt ut inser alla att marknaden inte kommer att lösa problemen med klimatförändringar, eftersom marknaden inte kan lösa marknadens problem.

undvika klimatkatastrof är att vi måste agera snabbt – och den snabba lösningen är att ändra på de typer av energi som vi använder, renovera våra hus och byta till kollektivtrafik. Dessa lösningar innebär faktiskt en ekonomisk tillväxt som ökar BNP, eftersom fler människor sätts i arbete. Det är inte en fråga om tillväxt eller inte tillväxt, utan en fråga om huruvida vi ska göra saker som människor, djur och växter behöver – eller saker som ingen behöver?

Om man ser till hela kapitalismens dynamik måste kapitalistiska företag fortsätta växa eftersom de konkurrerar och därför behöver mer och mer pengar att investera för att köpa större, nyare och dyrare maskiner. Det finns två sidor av denna konkurrens, en är att kapialismen är det mest progressiva system världen någonsin sett, det har gjort världen rik och de senaste 60 åren har nästan all barnadödlighet utrotats i de flesta delar av världen vilket är en extraordinär bedrift. Det är den ena sidan. Den andra sidan av systemet är en tillväxt som är bortom all kontroll och som även skapar klimatförändringar; samma system av vetenskap som verkat i den kapitalistiska eran gav oss penicillin men även Auschwitz och Hiroshima. Detta system gav oss möjligheten till välstånd för alla i världen, men just nu är det en möjlighet och inte en realitet. Det är ett väldigt motsägelsefullt system.

I en världsekonomi som styrs av alla människor som idag utför arbetet i världen, utan chefer och utan konkurrens, så vore det möjligt att demokratiskt bestämma utifrån vårt eget och alla levande tings bästa, om vi vill ha tillväxt eller inte. Vill vi ha mer konsumtionsvaror för människor i fattiga länder, vill vi ha mer personal i ålderdomshemmen och istället för mer saker – vill vi istället välja att inte arbeta på måndagar? Allt detta vore då möjligt.

Argumentet mot tillväxt har presenterats för de flesta under de senaste 30 åren i form av en man i kostym som kommer till ett möte på jobbet eller till barnens skola och säger ”tiderna är hårda – vi måste alla göra uppoffringar”. Arbetande människor har lärt sig det hårda sättet att det kommer bli uppoffringar, men att det är vi som får göra uppoffringarna och inte mannen i kostym. Om vi säger att vi måste göra uppoffringar och avsäga oss tillväxt, är det mannen i kostym som många arbetare då ser framför sig, och de vet vad det betyder och kommer inte att acceptera det.

Vad ger dig hopp i klimatarbetet?

Det första hoppfulla tecknet är att det kommer att vara en global, viktig demonstration i Köpenhamn. För tre år sedan började vi med väldigt små demonstrationer i olika länder och vi behövde argumentera för idén om att ha demonstrationer om klimatet överhuvudtaget. Nu är det en självklarhet att det kommer att bli demonstrationer i Köpenhamn och att dessa kommer att vara en viktig del av berättelsen om vad som händer i Köpenhamn.

Det andra är att det pågår diskussioner överallt om vad vi ska göra åt klimatförändringarna. Det goda skälet till detta är på grund av den mobilisering som har skett, och det dåliga skälet är de vetenskapliga bevisen som hela tiden bli sämre. Den globala krisen har gjort att förutsättningarna för klimatpolitik förändrats, och regeringarna är mycket mindre villiga att göra någonting alls. Den ekonomiska krisen visade dock oss alla att pengarna finns där. Federal Reserve i New York fick fram 400 miljarder dollar till tisdag lunch för bankerna, så vi vet att om regeringarna brydde sig om klimatet kunde de agera. Sedan den ekonomiska krisen bröt ut inser alla att marknaden inte kommer att lösa problemen med klimatförändringar, eftersom marknaden inte kan lösa marknadens problem. När marknaden hamnar i knipa så skriker den efter statlig hjälp och vi behöver samma sak med klimatet.

Det tredje är att det råder massarbetslöshet världen över, vilket innebär att människor vill ha jobb. Vi vet att pengarna finns, vi vet att marknadslösningar inte kommer fungera och vi vet att folk behöver jobb. Även om delar av miljörörelsen håller på att bli demoraliserad, så växer självförtroendet hos den del av miljörörelsen som letar efter sociala, fackliga, statliga, socialistiska och arbetarklasslösningar. Vi befinner oss nu i en tid när dessa argument kan påverka stora mängder människor. Men vi pratar inte om att rada upp en massa politiska argument: vi talar om att försöka ändra hur världen fungerar.

Översättning: Patrik Vulkan

Statskapitalism

Teorin som driver den praktiska handlingen

Chris Harman

Efter Berlinmurens fall drog många inom vänstern slutsatsen att socialismen hade misslyckats. I motsats till denna dystopiska bild så menade andra att de före detta medlemsländerna av Sovjetblocket var statskapitalistiska ekonomier och en integrerad del av det världssystem som växte fram efter andra världskrigets slut. Denna teori har fått en förnyad relevans idag.

När jag 1961 blev medlem i Socialist Review Group (SRG), i det som var föregångaren till Socialist Workers Party (SWP), kallade våra motståndare inom vänstern oss för ”state caps” – kort för ”statskapitalister”. Detta var inte för att vi förespråkade statskapitalism (även om det gick rykten vid den tiden att en av våra medlemmar blivit medlem på grund av detta), utan för att vi förkastade idén om att Sovjetunionen, Kina eller länderna i Östeuropa var socialistiska stater där arbetarklassen kontrollerade produktionsmedlen. Vi påpekade att om arbetarna inte ens kunde diskutera regeringens politik utan rädsla för att bli fängslade, hur kunde någon tro på att arbetarna kontrollerade statsapparaten och var fria att bygga socialismen?

Detta var i mångt och mycket en minoritetsposition inom vänstern på den tiden, såväl i Storbritannien som i resten av världen. Till och med folk som var kritiska till delar av Sovjet eller Kina stod fast vid idén om att dessa länder på något sätt var mer progressiva än de kapitalistiska länderna i väst.

Men vår teori om statskapitalism innehöll mer än detta, vilket gjorde oss till en minoritet inom en minoritet. De flesta av dem som höll med oss om att Sovjetunion inte var socialistiskt, kom dock fram till slutsatsen att det var ett radikalt annorlunda samhälle än västerländsk kapitalism – ett klassamhälle, men med en överklass och ett ekonomiskt system som skiljde sig totalt från kapitalismen. Detta perspektiv gavs teoretisk form via en anhängare till den ryske marxisten Leon Trotsky under 1930-talet, den amerikanska socialisten Max Shachtman. Det figurerade även i George Orwells välkända bok, 1984.

Denna analys kunde leda till väldigt farliga praktiska slutsatser som exempelvis att Sovjetunionen inte bara likställdes med västerländsk kapitalism, men även kom att ses som en kvalitativt värre form av samhälle. I så fall fanns det en viss logik i att stödja västerländsk kapitalism mot Sovjetblocket – och mot alla de inom vänstern som identifierade sig med det. Denna logik ledde bland andra Orwell till att lämna ut namn på kommunistiska sympatisörer till myndigheterna och Shachtman att stödja USA:s misslyckade invasion av Kuba 1961.

TEORIN OM ”statskapitalism” ledde till en väldigt annorlunda slutsats. Den grundades på en förståelse av att ramarna inom vilka ledarna av Sovjetblocket agerade bestämdes av konkurrens, inte intern konkurrens, utan extern konkurrens med västeuropeiska stater. En allt större del av denna konkurrens rörde nya marknader, men mestadels var det militär kapplöpning med Väst. Detta kan verka annorlunda än den interna konkurrensen mellan företag i västerländska ekonomier, men effekterna var detsamma när det gällde systemets ekonomiska dynamik.

De olika östeuropeiska ledarna kunde endast överleva denna konkurrens genom att exploatera sina arbetare till max och sedan använda mervärdet för att bygga upp sina egna industrier. Detta var exakt samma bild som den Karl Marx presenterade i Kapitalet, där han visade på att konkurrensen mellan individuella kapitalister för att sälja sina varor ledde var och en till att åta sig ”ackumulation endast för ackumulationens syfte”.

Ackumulation som grundade sig på konkurrens hade två följder. Å ena sidan skulle den leda till nya perioder av massiva ekonomiska kriser. Å andra sidan bidrog den till att skapa en arbetarklass som skulle kunna störta överklassen. Ingen statsapparat, oavsett hur repressiv eller totalitär, kunde på lång sikt underkuva den framväxande arbetarklassen.

GRUNDAREN AV denna teori, Tony Cliff, lade fram dess centrala element i en bok skriven 1947. Vi gav denna idé mer konkreta former från 1970-talet och framåt, då vi kom att hävda att Sovjetblocket till slut skulle falla samman som ett resultat av en ekonomisk kris med liknande rötter som de som härjade i Väst.

Vid denna tid såg fortfarande de flesta inom vänstern det som ytterst pessimistiskt att avskriva dessa stater som de facto styrde över en tredjedel av världen. Men med Berlinmurens fall 1989, när sanningen inte längre kunde undvikas, drog de ofta slutsatsen att det var socialismen som idé som hade fallerat. I skarp motsats till detta, visade 1989 för oss att kapitalismen, oavsett dess olika former, är sårbar för motstånd från alla de människor som den exploaterar.

Ytterligare en poäng följde utifrån vår teori. Om krisen inom Öststatsblocket var resultatet av ackumulation grundad på konkurrens inom ett världssystem, då kunde inte krisen lösas genom att byta till en västerländsk form av kapitalism. Hur rätt vi var i vår analys kan ses genom att titta på hur de kriser som började i Sovjetunionen under Brezjnev och Gorbatjov växte under början av 1990-talet och nu återkommit med ökad styrka under den nuvarande globala ekonomiska krisen.

VISSA MÄNNISKOR kommer fråga sig huruvida allt detta har någon relevans överhuvudtaget idag? Svaret är ja, på två olika sätt. För det första, så var teorin om statskapitalism aldrig endast begränsad till Sovjet eller Östblocket. Den hade även relevans för Väst, med tanke på att minst en tredjedel av alla västerländska ekonomier kontrolleras av staten. Medan en del annars utmärkta marxister, som till exempel David Harvey, ser denna sektor som på något sätt ståendes utanför kapitalismen, menar vi att den är en central integrerad del av det kapitalistiska systemet.

Och detta leder till en praktisk slutsats. När jag först gick med i Socialist Review Group så inleddes vår principförklaring på följande sätt: ”Krig är det oundvikliga resultatet av ett samhälle indelat i klasser.” Vi omges av krig än idag, just därför att staten är en del av ett kapitalistiskt system och därför att en av de former som kampen mellan olika stater tar inom detta system är ackumulationen av militär makt.

LENIN SKREV en gång att revolutionär praktik är omöjlig utan revolutionär teori. Han överdrev lite. Men trots allt så råder det inget tvivel om att vänstern som politisk kraft skulle ha varit starkare idag om fler hade accepterat våra argument om statskapitalismen.

Översättning: Adam Fabry

Chris Harman 1942 - 2009

Den brittiske socialisten Chris Harman dog som han levde, mitt i kampen. Han var i Kairo för att tala inför egyptiska aktivister i den växande sociala rörelsen då han plötsligt avled.

Antikapitalist publicerar hans sista kolumn i *Socialist Review*, november 2009, innan hans alltför tidiga bortgång senare samma månad.

HAN ÄR SAKNAD av socialister världen över, från Sydkorea till Sverige, som delar hans världsanalys och engagemang för socialismen som både en möjlighet och en nödvändighet. Chris Harman var beläst som få vilket han visade i sin fantastiska bok *A People's history of the world* och var en äkta intellektuell som verkligen förstod innebörden av teori och praktik. Harman skrev och läste hela sitt liv men akademiska ambitioner la han åt sidan redan 1968 för att bli en av ledarna av studentupproret under sin tid på London School of Economics. Chris Harman var en mångsidig och kompromisslös klasskämpe som samtidigt hade en extremt blygsam personlighet. Hans senaste bok *Zombie Capitalism* bör läsas av alla som vill förstå den pågående krisen.

EKONOMISKA KRISER OCH BESVIKELSER DÄMPAR FIRANDET AV 1989

Vad hände med illusionen att frimarknadskapitalismen skulle föra med sig demokrati, social rättvisa och jämlikhet till de östeuropeiska länderna? Mike Haynes rapporterar om dagens Östeuropa.

Brittiska turister är idag en vanlig syn i det forna sovjetblocket. Billiga flyg tar dig till Prag eller Budapest. Du kan spendera en helg i baltstaterna eller till och med Moskva eller St Petersburg. Ölen är billig. För svensexor eller en snabb affär är de prostituerade många och billiga. Det är enkelt att kombinera ett besök till båda de finaste och de värsta platserna. Och många gör det. Det som inte syns finns inte.

Migranter från dessa länder har blivit vanliga i Västeuropa. Vi ser dem varje dag i barer och hotell, på bondgårdar och i fabriker. Livsmedelsaffärer i Storbritannien har speciella avdelningar för polsk mat. I städernas fattigare områden specialiserar sig kvartersbutiker på östeuropeisk mat för dem som är långt från sina hem.

I de rikaste delarna av västvärldens städer frotterar sig "deras" elit med "vår" elit, delaktiga i huggsexa om det bästa boendet. Och även om Östeuropas rika blivit fattigare i år och immigranterna färre, så skulle dagens täta band mellan eliterna varit svåra att tänka sig 1989 när Berlinmuren föll.

Idag finns det en uppsjö av motsägelser i det forna Sovjetblocket och hur vi löser dem är en tvistefråga. Frågan är angelägen, inte för dess historiska relevans utan för dess samtida. Många av dessa länder, som skulle ha varit på väg in i framtiden, har drabbats hårt av den globala krisen. Istället för marknadsekonomier på väg uppåt har cyniker myntat uttrycket sjunkande ekonomier för dem.

Det gamla sovjetblocket bestod av Polen, Östtyskland, Tjeckoslovakien, Ungern, Rumänien, Bulgarien och USSR. Idag finns inte Östtyskland längre, USSR har splittrats i 15 stater och den tjeckiska och slovakiska staten har skiljts åt. Längre söderut har det forna Jugoslavien splittrats och Albanien är det få som känner till. Sammanlagt bor närmare 400 miljoner människor i dessa stater.

Under kalla kriget styrdes dessa samhällen av klasser som försökte konkurrera med Väst. För Moskva och ledarna av de stater som var närmast allierade, blev målet uppbyggnaden av en inhemsk tung industri och man lät befolkningen betala priset. De politiska friheterna var få. Trots att staterna kallades "socialistiska", förtrycktes arbetare överallt och de hade inte ens rätten att forma genuina fackförbund.

Så länge dessa stater fungerade kunde de styrande skryta om dess framgångar och hålla tillbaka missnöje genom en kombination av rädsla och eftergifter. Men under 1980-talet började saker gå allvarligt fel. Det ekonomiska systemet stannade upp. För att få hjulen att rulla behövde reformister öppna upp ett utrymme för förändring i regimen. Men de förlorade snabbt kontrollen och utrymmet fylldes av människor som krävde mer och större förändringar.

När slutet kom 1989 skedde det snabbt. Mellan september och december kollapsade stat efter stat och krisens omfattning började även påverka USSR som till slut splittrades, en process som var fullständig 1991.

För de miljoner som först demonstrerade och sedan firade på gatorna föreföll det som om en ny era hade inletts. Vaclav Havel inledde året 1989 som politisk fånge i Tjeckoslovakien, för att vid dess slut vara landets president. Inte sedan det romerska imperiets fall, sade han, hade en sådan monumental förändring skett i Europa.

Men var det verkligen så? Socialister skiljer sig åt i sin förståelse av de förändringar som skett sedan 1989. Många – alltför många – identifierar socialism med toppstyrning, statlig kontroll och myten om att dessa samhällen på något sätt var "planerade" för att tillgodose mänskliga behov. För denna grupp var den chock som omvälvningen innebar förödande. Deras värld föll samman. Kritiker på vänsterkanten som ansåg att dessa stater aldrig varit socialistiska, och som pekade på repressionen, förtrycket och exploateringen av arbetare, var mindre förvirrade.

Det var inte ens fallet att det i dessa stater fanns någon form av degenererad socialism, det var inte socialism överhuvudtaget, oavsett vad som står i tidningsrubrikerna. Exploateringen av arbetare i det gamla sovjetblocket drevs på av behovet att konkurrera med Väst genom att bygga upp ekonomisk och militär styrka. Vad som existerade var olika former av statskapitalism. Det blir därmed begripligt att så få som upplevde systemet ville behålla det.

Att stödja 1989 års utmaning var därmed viktigt. Diktaturer och stelbent social och politisk kontroll kollapsade och ett nytt politiskt utrymme öppnades upp. Där kunde människor utmana de gamla härskarna och deras privilegier, och började leta efter alternativ. Men trycket underifrån för förändring var begränsat, inte minst för att det för många var oklart vad de slogs emot och vilka alternativen var.

Detta gjorde det möjligt för en maktomvandling att äga rum – ett skifte från statligt grundad kapitalism till marknadsbaserade former där arbetarna förblev exploaterade så som de varit tidigare. Men även med denna analys har förändringarna varit ofantliga.

Förtroendebluff

Om man inte kunde sörja det gamlas bortgång, kunde man inte heller välkomna det nya, därför att övergången till stor del var en förtroendebluff. 1989 års revolutioner stals. Vad folket som protesterade 1989 ville ha var en mer genuin demokrati, rättvisa och jämlikhet. Idag är dessa förhoppningar lika mycket en anklagelse mot det rådande tillståndet, som mot det förgångna.

Ingen annanstans är detta så tydligt som i Polen, där Solidaritetsrörelsen utmanade regimen 1981-1989. Vid sin höjdpunkt stöddes de av tio miljoner arbetare. För Solidaritet, åtminstone inledningsvis, handlade framtiden om egen organisering, självstyre och ett samhälle för alla.

"I sin politik skall fackförbundet styras av principen att övergångsvillkoren måste garantera den faktiska inkomsten hos de mindre bemedlade grupperna i samhället" lyder ett dokument från 1981. "Även om vi agerar med samma omsorg om varje medborgare vill vi speciellt ombesörja de fattigaste". Dagens Polen, även om det är i ett bättre ekonomiskt tillstånd än sina grannar, har förvandlats till kanske det mest ojämlika samhället i Centraleuropa.

Problemet var att folk hade en ganska vag uppfattning om hur en mer jämlik och välmående framtid skulle kunna skapas. Berövade några alternativ, antog de flesta att detta skulle förverkligas genom en marknadskapitalism av västerländskt snitt. Vissa, inte minst ledarna för Solidaritet i Polen, omfamnade en marknadsvänlig och västvänlig framtid genom en kombination av goda avsikter och naivitet. Andra visste bättre.

I Ryssland formulerade ekonomen och politikern Gavril Popov det på följande sätt: "Vi måste nu skapa ett samhälle med en mångfald av ägandeformer, innefattande privat ägande, och detta kommer att bli ett samhälle av ekonomisk ojämlikhet… Massorna längtar efter rättvisa och ekonomisk jämlikhet. Och ju längre omvandlingsprocessen fortgår, desto skarpare och mer uppenbar kommer klyftan att bli mellan dessa förhoppningar och de ekonomiska realiteterna."

Idag kan vi se resultaten. Samhällena i det gamla sovjetblocket har förändrats: de har öppnats upp. Men förhoppningen om att alla skulle tjäna på det har visat sig vara falsk. Förändringen har medfört förbättringar – socialister bör alltid undvika att nedvärdera öppnandet av ett politiskt utrymme, oavsett hur motsägelsefullt. Men mot de få som har tjänat mycket, kan vi ställa många fler som fortsätter att leva under hårda villkor och i fattigdom. Det är därför som firandet av 1989 varit dämpat överallt, ironiskt nog överväldigat av omfattningen av dagens problem och besvikelser. Idag förefaller Central- och Östeuropa vara de regioner som träffats hårdast av den pågående ekonomiska krisen.

Detta är inte den första krisen som dessa länder erfarit. Övergången från så kallad "kommunism" under 1990-talet medförde även en allvarlig ekonomisk kris. Vad som kallades "övergångsrecession" visade sig vara mycket mer omfattande än vad man först hade trott, och varade mycket längre i flera länder. Återhämtningen började först i Centraleuropa men år 2000 hade fortfarande enbart hälften av länderna nått 1989 års produktion. I de tidigare USSR-länderna var krisen mycket djupare och varade längre. De nya makthavarna hävdade dock att det var värt kortsiktiga uppoffringar för att nå långsiktiga resultat. Samma budskap skickades även från Väst, antingen från de stora institutionerna eller från den armé av rådgivare som nu flyttade österut.

I Centraleuropa började en andra övergångsvåg när dörren öppnades för dessa stater att ansluta sig till den Europeiska Unionen. En västvänlig politisk orientering befästes genom Natomedlemskap. Nu skulle ekonomierna förändras ytterligare för att nå upp till kraven på ekonomisk integrering. EU presenterades som ett ankare till vilket de skulle kunna förankras för att få bättre villkor och priset skulle vara att slutgiltigt accepteras som moderna europeiska stater.

Den stora klyftan i Europa skulle

> "Problemet var att folk hade en ganska vag uppfattning om hur en mer jämlik och välmående framtid skulle kunna skapas. Berövade några alternativ, antog de flesta att detta skulle förverkligas genom en marknadskapitalism av västerländskt snitt

Till vänster: 20 år efter murens fall är både fattigdomen och arbetslösheten omfattande i Central- och Östeuropa

förflyttas österut till gränsen mot den gamla Sovjetrepubliken när det välmående ”nya Europa” växte fram. Men entusiasmen för faktiskt medlemskap visade sig vara mer dämpad 2004 när Polen, Baltstaterna, Ungern, Tjeckien, Slovakien och Slovenien blev medlemmar, och samma tveksamhet syntes när Rumänien och Bulgarien gick med 2007.

Övergången har bara delvis förverkligat de löften som utlovades 1989. Fattigdomen är omfattande och arbetslösheten allvarlig även i den offentliga statistiken, som inte tar hänsyn till dem som tvingats lämna arbetsstyrkan. I motsats till den bild som ofta framställs har nya möjligheter för unga inte varit tillgängliga överallt, och ungdomsarbetslösheten var ett stort problem redan innan den nuvarande krisen.

Arbetare har gynnats genom tillgång på mer och bättre varor men lönerna föll innan de gick upp och arbetsvillkoren har inte förbättrats så mycket som man hade hoppats. De som arbetar i västerländska underavdelningar har ofta bättre villkor än de i den lokala fabriken men de är fortfarande värre än i Västeuropa. En stor del av de multinationella företagens intresse i regionen går att finna i de låga lönerna och de sämre villkoren.

Nivåerna av ojämlikhet är i vissa länder likvärdiga de i Västeuropa, högre i Polen och högst av alla i det forna USSR. 2005 hade Ryssland 27 miljardärer och 100 000 miljonärer, räknat i pund. Men så skevt är välståndet att denna handfull människor har kontroll över en massiv del av inkomsten och rikedomen i ett land med 140 miljoner invånare.

Ibland är de bästa indikatorerna av en situations tvetydighet de som är mindre uppenbara. I denna region har vissa röstat med fötterna och emigrerat västerut. Dödstalen steg i Centraleuropa för att sedan falla. I det forna USSR är de fortfarande höga då folk dukar under för en tidig död redan i medelåldern. Födelsetalen är låga i hela regionen.

Följden är att befolkningen krymper. 2025 kommer det att vara 3 till 5 procent färre personer i Polen, Tjeckien och Slovakien, 13 procent färre i Ungern och 18 procent i Bulgarien. I Ryssland kan minskningen vara 20 procent eller mer. Denna negativa trend visar på människors brist på riktig tilltro inför framtiden och en djupare oro för det rådande tillståndet.

Politiskt har situationen fortsatt vara förvirrad. Demokrati av västerländskt snitt existerar nu i Centraleuropa. Men det är en tunn demokrati. Partier konkurrerar med varandra endast i en begränsad utsträckning, för att kunna

> Efter 1989 års eufori har många människor, konfronterade med de bistra villkoren, vänt sig inåt så att det nu råder ett omfattande avståndstagande från politiken

tillsätta regeringar som i praktiken skiljer sig föga åt. Efter 1989 års eufori har många människor, konfronterade med de bistra villkoren, vänt sig inåt så att det nu råder ett omfattande avståndstagande från politiken. Detta innebär dock inte att inget händer. Vid flera tillfällen har stora protester skett och regeringar har inte alltid haft fritt fram att tvinga igenom de förändringar de önskar. Men politisk förvirring kring vilka alternativen är finns överallt. Detta tenderar att gynna högern mer än vänstern. Opportunister och politiska populister har många gånger försökt utnyttja situationen. För att bryta detta mönster behövs det mycket mer gräsrotsengagemang.

Tillväxt

Men om det första decenniet var svårt för dessa länder föreföll det nya århundradet, i alla fall i ekonomiska termer, innebära en stark återhämtning och i vissa fall en ekonomisk boom. De djupare problemen från 90-talet innebar dock att den långsiktiga tillväxttakten inte var så imponerande. Konkurrenstillväxt kan liknas vid att försöka bestiga ett berg. Om du faller är det imponerande att kunna ta sig tillbaka till den plats man var på, men det krävs en mycket större ansträngning för att hinna ikapp de andra klättrarna, som inte föll ner.

Det påstods ändå att dessa länder hade funnit ett framgångsrecept och skulle fortsätta stiga och hinna ikapp de som låg före. Dessa klättrare fick ofta höga betyg för det sätt de verkade klättra på. Nu, tack vare EU-regler, klättrade de på ett korrekt sätt och skulle aldrig mer falla igen. Men 2008 var det precis vad många länder gjorde när den globala krisens vindar fick dem att tappa greppet. Idag hänger vissa av dem i repets ände, rädda för att ingen kommer att hjälpa till och dra upp dem igen.

Strategin som medförde skenbar framgång och därefter nedgång var enkel: öppna upp så mycket som möjligt av landet för den globala ekonomin och hoppas att du dras med upp av den. I Centraleuropa innebar detta att bli en del av tillförselnätverken för västerländska multinationella företag, som drar med sig utländska investeringar. För några länder, i synnerhet de små, utgjorde exporthandel 80 till 90 procent av deras produktion. Export kopplades till västeuropeisk efterfrågan och kontrollerades av företag vars huvudkontor låg någon annanstans. Bilar är ett typexempel. Företag från väst flyttade in i vissa länder och efter sekelskiftet fördubblades bilproduktionen i de Centraleuropeiska

Lech Walesa, ledare för polska Solidaritet, 1980

Berlinmuren faller, 1989.

> ” När regeringar i USA och Västeuropa försökte hejda den ekonomiska lavinen, var deras villkor för ekonomiskt stöd att Östeuropa fortsatte genomlida krisen och gjorde ytterligare nedskärningar.

övergångsländerna. För ett land som Slovakien utgjorde biltillverkningen 20 procent av den totala produktionen.

Finanssektorn öppnades också upp. Åttio procent av bankerna i Centraleuropa är nu i utländsk ägo. Tyska, österrikiska och svenska banker blev dominerande. När den finansiella bubblan växte började även dessa banker agera på samma sätt som förvärrade krisen i väst, med det ytterligare problem som tillkom när många människor tog lån i euro istället för i sin lokala valuta. Detta skapar enorma problem om värdet på valutan som du får lön i faller mot euron. Då går oundvikligen en växande del av din inkomst åt till att betala av lånet. Regeringarna gjorde situationen ännu värre genom att ge utländska investerare fria händer och använda de nya investeringarna till att dölja det faktum att dessa länder importerade mycket mer än vad de exporterade.

När allt började gå fel 2008 blev det snabbt tydligt att denna strategi, istället för att vara ett skydd från krisen, gjorde staterna ännu mer sårbara. Under hösten 2008 föll land efter land ner i finansiell kris. Deras valutor blev allt mer ansträngda, utländska investeringar sinade och skuldåterbetalningar började förfalla. Regeringarna såg sig tvingade att vända sig till globala finansiella institutioner.

EU försökte hjälpa till och IMF löste ut Vitryssland, Lettland, Ungern, Rumänien, Serbien och Ukraina, och den starkare polska ekonomin gavs ytterligare kredit.

Men hjälp från Väst kom till ett pris. Dessa länder fann nu föga sympati. När regeringar i USA och Västeuropa försökte hejda den ekonomiska lavinen, var deras villkor för ekonomiskt stöd att Östeuropa fortsatte genomlida krisen och gjorde ytterligare nedskärningar. Även om denna politik var långt från enhetlig börjar det återigen talas om ett delat Europa. Dessa länder är mindre värda i Bryssel och gavs mindre stöd för att klara de globala omsvängningarna. Bland politiker och kommentatorer i Öst slutade man att skryta om hur förträffliga deras ekonomier var och började beklaga sig över deras svaghet.

Men detta är en klen tröst för deras medborgare med en växande arbetslöshet. Även migranter har återvänt hem, utslagna av den ekonomiska krisen i Väst, och de pengar de skickar hem har minskat. I början av 2009 var det ett antal upplopp i flera länder när människor för första gången kände av chocken av krisen. Men även om det skrämde observatörer och regeringar har det inte medfört ett skifte åt vänster. I Ungern har de största framgångarna nåtts av ett högerextremt parti som anfaller romer och andra minoriteter i landet.

Bortom EU, längre österut, har det sett annorlunda ut. Istället för att integreras i västerländska tillförselkedjor som producenter av komponenter och färdiga varor så har det handlat om att förmedla råvaror. För de stater som hade efterfrågade råvaror – i synnerhet gas och olja – innebar det nya århundradet stigande priser och förbättrade villkor.

Efter en omfattande kris 1998 som dämpade förhoppningarna om att marknaden gjorde framsteg i Ryssland, började ekonomin att växa kraftigt. Optimister hävdade att det slutligen vänt, även om den ryska staten nu hade en mer framträdande roll. Pessimister påpekade det ohållbara i de stigande oljepriserna och de besynnerliga finansiella avtal och korruptionen som innebar att oerhörda resurser fortfarande lämnade landet.

2008 fick pessimisterna rätt när oljepriset föll och den finansiella krisen hann ifatt Ryssland och dess närmaste grannar, som Vitryssland och Ukraina. Till och med några av de rikaste oligarkerna vände sig till staten för att hjälpa sina företag.

Överlag förväntas produktionen i de Central- och Östeuropeiska länderna att falla med fem till tio procent i år. Men detta är ett genomsnitt. Polen, som är mycket större än de andra nya medlemsstaterna i EU med en befolkning på 40 miljoner och som har en mindre handelsandel av ekonomin och starkare banker, är mindre exponerad. Andra, för att använda en fras från tidningen the Economist, som ”överhettade Lettland, kaotiska Ukraina och skuldtyngda Ungern”, har inte samma tur.

1989 var ett omvälvande år. Det föreföll visa på ett systems misslyckande. Två decennier senare, och få skulle ha anat att 2009 så uppenbart skulle väcka samma fråga om dess efterträdare.

Översättning: Patrik Vulkan

Marx och ekologi

Marx's Ecology av John Bellamy Foster

EN VANLIG BILD av Marx bland vänsterfolk och miljöaktivister, är att hans analys av kapitalismen nog var bra men att han bortsåg från miljöfrågan. Därmed dras ofta slutsatsen att den marxistiska traditionen inte är relevant i förhållande till dagens miljöproblem. Inte sällan kopplas marxismen samman med de forna öststaterna och miljöförstöringen som skedde där. Man talar om att Marx industriromantik och att hans utformning av värdelagen (vilket i en felaktig tolkning menade att endast arbetet bidrog till alla värden) gjorde att socialister bortsåg från miljöfrågan.[1]

DEN STORA FÖRTJÄNSTEN av John Bellamy Fosters bok *Marx's Ecology* är att han effektivt tar död på myten att Marx inte förhöll sig till relationen mellan natur och människa och hur kapitalismen skapar obalanser i miljön. Boken behandlar inte de nuvarande miljöproblemen eller kommer med några politiska handlingsalternativ utan är istället närmast en idéhistorisk eller naturfilosofisk bok där Foster vill rädda Marx från ovanstående missuppfattningar.

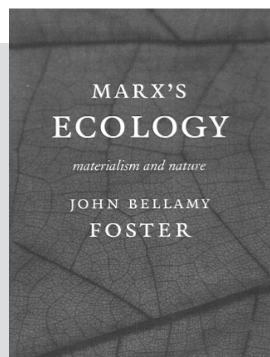
LÄSAREN FÅR EN gedigen genomgång av Marx tänkande där Foster visar att det måste förstås i relation till en materialistisk tradition i den västerländska naturfilosofin. Marx utvecklade sina idéer i relation till både en materialistisk naturfilosofi och till 1800-talets naturvetenskapliga debatter. Foster skriver om en Marx som redan i sin avhandling (om Demokritos och Epikuros naturfilosofi), i debatten med unghegelianerna, i bekämpandet av naturteleologin (ex. Malthus) och med stöd i Darwin, visade att den materiella verkligheten och naturen alltid var en grundläggande utgångspunkt. Kritiken att Marx skulle ha hävdat att "människan skall behärska naturen" visar sig ironiskt nog stå i direkt motsättning till Marx verkliga uppfattning då han själv kritiserade dessa uppfattningar bland sina samtida (Proudhon). Istället skriver Foster om en Marx som alltid såg en förening av människa och natur. Även om Foster inte skriver fram några recept för miljökampen i sin bok, så kan man utifrån Marx metod härleda en analys på dagens miljöproblem.

FÖR ATT KORT sammanfatta Fosters huvudpoäng, såg Marx kapitalismens rovdrift på naturen som en "metabolisk spricka", i att det kapitalistiska produktionssättet skapar en obalans i människans relation till naturen. I ett kapitalistiskt produktionssystem exploateras naturen, dvs. systemet tar ut ett mervärde ur naturen. Men eftersom människan är en del av samma natur, då naturen är människans upprätthållare, skapar detta en alienering mellan människa och natur. Eftersom människan är en del av naturen slår detta tillbaka på henne själv.

DET VAR I denna anda som Marx och Engels behandlade frågor som skogsavverkning, klimatförändringar, varufieringen av naturen, industriellt avfall, utsläpp och förgiftning av naturen. Ovanstående exempel har dock ofta setts som bihang till den övergripande analysen. Foster skriver att det var utifrån dessa analyser som han blev intresserad av hur mycket det ekologiska var integrerat i Marx och Engels tänkande. Vad Foster visar och argumenterar för i sin bok, är att om vi ser Marx i en filosofisk materialistisk tradition, kan inte de ovanstående exemplen bara förstås som ett intellektuellt bihang till den övriga analysen; utan som integrerade med den materialistiska historieuppfattningen, där människan är både av naturen men på samma gång förändrar och återskapar samma natur som en biologisk och social varelse. Denna tradition har dock haft en relativt undanskymd roll inom västerländsk marxism. Fosters bok kan därför ses som en politisk intervention för att återaktualisera ett genuint marxistiskt perspektiv på ekologi. >>

Marx's Ecology
- John Bellamy Foster

Monthly Review Press

1 Marxismens frånvaro i miljörörelsen har fått stora konsekvenser för hur man analyserat miljöproblemens uppkomst och dess politiska lösningar. Istället för att analysera hur kapitalismen skapar miljöförstöring blir istället konsumtionssamhället problemet, frånvaron av en klassanalys leder till en syn där "vi" alla har samma ansvar, arbetare såväl som kapitalister oavsett samhällsstrukturer.

GENOM EN DJUP beläsenhet av och en förståelse för den idéhistoriska kontexten lyckas Foster övertyga den välvillige läsaren om att här finns saker som uppmärksammats för lite i den klassiska marxistiska traditionen. En kritik mot boken är att den inte direkt vänder sig till en bredare publik, en viss förkunskap om Marx tänkande och politiska utveckling underlättar definitivt läsningen. Jag skulle därför rekommendera boken till framförallt två grupper; alla som har börjat förhålla sig till Marx men ännu inte finner honom relevant i förhållande till dagens miljökris. Den andra gruppen är de som är väl belästa i den marxistiska traditionen men där ekologin inte spelat en framträdande roll i hur man har förstått Marx tänkande.

FÖR EGEN DEL har boken varit en tankeställare där den avgörande insikten är en större förståelse av Marx i ett idéhistoriskt sammanhang, och att grunden i hans tänkande ytterst kan härledas till en radikal materialistisk naturfilosofi. Frågan är inte längre, är Marx relevant i ekologiska frågor utan snarare, vilka allmänna strategier kan vi härleda från den marxistiska metoden i dagens miljöpolitiska kamp? Här kommer boken inte med några svar men den utgör en grund för en diskussion bortom de historiska synvillor som skapats.

• Mattias Börjesson

Böcker av aktivister och socialister som diskuteras i miljörörelsen

Stop Global Warming - Change the world av Jonathan Neale, socialist och styrelseledamot i den brittiska Campaign against Climate Change. Boken är en välskriven och oumbärlig genomgång av klimatfrågan.

Heat: How to Stop the Planet Burning av George Monbiot, brittisk författare och miljökämpe. Boken är vid det här laget en klassiker.

The Ecological Revolution: Making Peace with the Planet av John Bellamy Foster, marxisten som verkligen kan sin ekologi och förklarar sambandet mellan de båda väl.

Marxism and Ecology: Capitalism, socialism and the future of the planet av Martin Empson. Kort, billig och rykande färsk pamflett som inte bör missas.

Det är vår bestämda uppfattning att om ingenting görs nu kommer det att vara för sent av Andreas Malm. Första svenska klimatboken som fick upp mångas ögon för frågan.

Vägen till Köpenhamn – Klimatpolitisk kartbok av Rikard Warlenius, chefredaktör för Arbetaren och styrelseledamot i Klimataktion.

Vår beskärda del - en lösning på klimatkrisen av David Jonstad som startat Klimatmagasinet Effekt.

KAPITALETS GEOGRAFI

GEOGRAFEN DAVID HARVEY tillhör världens mest prominenta marxister. Han har en gedigen produktion bakom sig med mastodontverk som *The Limits to Capital, The Condition of Postmodernity* samt nya verk som *The New Imperialism* från 2003 och *A Brief History of Neoliberalism* från 2005 på meritlistan. Idag är han dock kanske mest känd för sin kurs om Marx Kapitalet i 13 delar som gjorts tillgänglig på internet.

NU HAR TANKEKRAFT förlag gjort en föredömlig insats och gett ut Harveys *Den globala kapitalismens rum* på svenska. På 150 sidor får vi en introduktion till Harveys centrala teman. Boken är uppdelad i tre kapitel som i tur och ordning tar upp Harveys tes om att nyliberalismen utgör kapitalisternas återupprättande av sin klassmakt, ett försök till en teori om ojämn geografisk utveckling samt Harveys teoretiska utforskning av begreppet "rum".

VAD GÄLLER NYLIBERALISMEN menar Harvey att 70-talets ekonomiska kris visade att den socialdemokratiska staten i Europa och den keynesianska kompromissen mellan arbete och kapital var oförenlig med de krav som kapitalackumulationen ställde. På 50- och 60-talen hade hög tillväxt och goda vinster gått att kombinera med omfördelningspolitik, reglering av kapitalets fria rörlighet samt en uppbyggnad av välfärdsstaten. Vägen ut ur krisen för kapitalisterna blev att attackera detta och använda staten för att knäcka den organiserade arbetarklassen. Harvey menar alltså att bakom nyliberalismens fientlighet mot staten ligger ett beroende av just staten att skapa ett "gott affärsklimat". Nyliberalismen blir ett slags omvänd socialdemokrati som styr kapitalströmmar så att de alltid ska gå nerifrån och upp.

HARVEY HAR INFÖRT begreppet "ackumulation genom fråntagande" för att visa hur kapitalströmmarna ändrar riktning under nyliberalismen. Privatiseringar, räntepolitik, statliga samspel med banker och andra finansiella institutioner och inte minst de krispaket som varit kapitalismens livlina under den senaste krisen är exempel på hur vinsterna privatiseras men kostnaderna socialiseras, vilket är ungefär vad Harvey försöker beskriva.

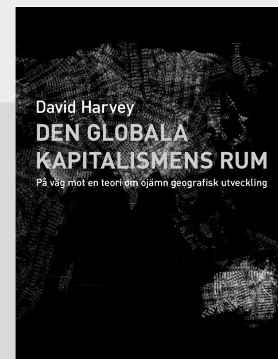
OERHÖRT SPÄNNANDE är också Harveys utforskande av de processer som leder till att tillgångar och konsumtion har fått den snedvridna fördelning de har idag. Även här är det försöken att övervinna de hinder för kapitalets ackumulation som är det som är avgörande.

HARVEY FÖRSER sin läsare med en arsenal av argument och en rad ingångar att förstå kapitalismens verkningar på global skala. Om jag ska klaga så blir det främsta klagomålet att Harvey knappast är en stilist. Texten är väldigt koncentrerad och slöläsning rekommenderas ej. Detta till trots är det bara att skänka Tankekraft en tacksam tanke och plocka fram anteckningsblocket och ge sig i kast med en av vår tids främsta marxistiska tänkare!

• Martin Kehlmeier

Den globala kapitalismens rum
- David Harvey

Tankekraft förlag

den röda tråden

Stort och smått, högt och lågt, peppande och deppande. Tecken i tiden och tidsandens tecken – allt i en salig röra som självklart aldrig har någon koppling...

ARBETSLINJEN

Det är ett evinnerligt gnäll om hur synd det är att skicka ut folk döende i cancer på arbetsmarknaden. Visst att 54 000 sjukskrivna ska förnedra sig på arbetsmarknaden nästa år. Låt gå att socialförsäkringsministern **Christina Husmark Persson** (M) blåljuger om det och verkar använda samma mediakonsult som Maud Olofsson.

Men allt är OK, för vi har nu faktiskt jobbcoacher som kan lösa det hela. Gravt sjuka människor utgör en utmanande grupp arbetssökande. Jobbcoacherna är som tur är experter på icke-konventionellt arbete, varför annars skulle vi bland dem finna: dömda bedragare, dömda våldsbrottslingar, företagare som jagas för miljonskulder, avancerade skattesmitare samt fd sektledare (!)

Vad bättre för en dödsjuk än att bli coachad av ett företag som *"är övertygade om vår koppling till universell energi och våra möjligheter att få flow i våra liv genom den insikten. Samtidigt står vi stadigt i den skånska myllan."*

Tryggare ord har aldrig uttalats.

ORDNING OCH REDA

Valet närmar sig och populismen dignar över, likt ett julbord som fått stå framme lite för länge i rumstemperatur. **KD** tycker att det är dags att sluta dalta med ungdomsbrottslingar. Verklighetens folk anser att lösningen finns i att barn under 15 ska ställas inför en "domstolsliknande process" som kan utdela "sanktioner". Som alla vet är det bästa sättet att bestraffa barn in på rätt väg i livet. Den samlade forskningen konstaterar visserligen att det är tvärt om, men KD vet bättre eftersom det är ett parti grundat på värderingar och moral, inte fakta.

FP anser självklart att detta är frireligöst daltande och vill istället helt enkelt sänka straffåldern, så man kan ta i med hårdhandskarna mot elvaåringarna, enligt devisen att en dålig idé måste bli riktigt jubeldålig innan den blir bra.

Moderaterna vill visa sig som ett parti i tiden för de unga väljarna och föreslår att man ska lansera "virtuella polisstationer" där bland annat *förhör skall kunna hållas av avatarer.* Hjärnan bakom detta, Anna König Jerlemyr, visar sig vara nere med kidsen och fortsätter: "*Man ska visa att man finns och ge trygghet. Polisen kan nätvandra som avatarer i de virtuella världarna men också i andra populära communitys*".

Riktigt hippt, och förstärker inte övervakningssamhället det minsta. Samtidigt innebär det nya utmaningar för polisen. Om målet är att förhöra kidsen på nätet, hur vet man då var förorten ligger? Hur trakasserar man DarkL0rd89? Vilken level måste man vara innan man får en piketbuss?

Centern har inte riktigt hunnit trumfa detta än, men var nästa trend går att finna hittar man i den perpetuellt kollapsande *Allt om barn* som överträffade sig självv med följande spaning: "Ny trend - uppfostra barnen som hundar!"

Kom ihåg var ni läste det först.

Say what?

Briljanta citat från vår samtid

"Jag ser inget egenvärde i att ha integrationsproblem. Jag tycker att det är bra att vi inte har det här hos oss"

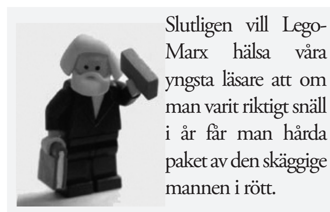
- Vellinges kommunalråd Lars-Ingvar Ljungman (M) förklarar övertygande var integrationsproblemet ligger

"Media har utmålat Vellingeborna som rasister och som en lönnfet mexitegelmobb"

-Ordförande i Sverigedemokraternas ungdomsförbund - Erik Almqvist- visar prov på att insikt enbart uppnås genom självinsikt

"11 000 pendlare lämnar lågskattekommunen Vellinge varje morgon för jobb på andra orter. Varför ska Malmö betala för denna sociala turism?"

-Kvinnoorganisations-arbetaren Jennie Silis ställer den viktiga frågan: När ska de sluta ta våra jobb?

Slutligen vill Lego-Marx hälsa våra yngsta läsare att om man varit riktigt snäll i år får man hårda paket av den skäggige mannen i rött.

P för Pariskommunen

Pariskommunen 1871 var resultatet av den första lyckade arbetarrevolutionen i världen. I en inspirerande kamp grep arbetarklassen i Paris makten och började styra staden själva, efter sina egna intressen och på ett mycket mer demokratiskt sätt än något styre som dittills existerat. Pariskommunen varade bara i två månader, från den 18 mars till den 28 maj 1871, men gav oss en glimt av hur socialismen kan fungera i praktiken, och kvarstår som ett levande exempel på hur arbetare kan frigöra sig själva.

I JULI 1870 hade den franska regeringen deklarerat krig mot Preussen, där Otto von Bismarck styrde. Kriget blev en katastrof för Frankrike och den preussiska armén gick till motoffensiv och besegrade fransmännen och började därefter avancera mot Paris. När dessa nyheter nådde Paris stormades parlamentet av tusentals arbetare, bönder och andra, och en ny regering tillsattes.

I september hade den preussiska armén lyckats omringa och belägra Paris. Befolkningen var utarmad och det var brist på bränsle, mat och andra förnödenheter. Brödköerna ringlade långa utanför bagerierna. Men den nya regeringen som leddes av konservativa borgerliga politiker föraktade arbetarklassen och var mer intresserad av att hindra en radikalisering av folket än att stoppa Preussen.

UPPRORET DEN 18 mars bröt ut efter att regeringen försökt erövra några kanoner från Nationalgarden som skyddade Paris. Massor av folk strömmade till Montmartre där kanonerna var stationerade och hindrade regeringens styrkor. Regeringen kollapsade, en karnevalsstämning spred sig genom staden och de revolutionära kom till makten. Gatorna sjöd av aktivitet och diskussioner.

DET MEST INSPIRERANDE med Pariskommunen är att den lyckades åstadkomma så mycket på så kort tid. På bara 72 dagar gjorde Pariskommunen mer för arbetare och fattiga än de flesta reformistiska regeringer klarar på flera år. Man avskaffade alla privilegier – kommunalråden fick samma lön som arbetarna. Man satte stopp för nattarbete i bagerierna, och arbetare öppnade och drev fabriker som kapitalisterna övergett när de flytt staden.

NYCKELN TILL Pariskommunens framgång var en helt ny form av demokrati. Kommunen skulle inte vara en parlamentarisk, utan en arbetande institution. Den var både verkställande och lagstiftande. Kommunens ledare fick utföra sina egna order istället för att någon annan utförde själva arbetet. Kommunalråden valdes genom allmän rösträtt och kunde när som helst återkallas. Bara detta faktum visar hur mycket mer demokratiskt det var än att bara kunna rösta var fjärde år – om ett kommunalråd gjorde något som folk var emot kunde han avsättas omedelbart. Pariskommunen visade att man inte behöver en byråkratisk elit för att styra en storstad.

TYVÄRR KROSSADES Pariskommunen brutalt. Från den 22 till den 28 maj vällde regeringens styrkor in i staden. Tusentals människor sköts ned på gatorna, även barn och gamla, och Paris gator flöt av blod. Andra samlades ihop i grupper för att sedan skjutas ihjäl. De rika som flytt Paris när upproret bröt ut kom tillbaka för att se på och på bara en vecka avrättades 40 000 arbetare.

Ett av problemen för Paris-kommunen var att den förblev isolerad och var därför sårbar när regeringens styrkor angrep. När arbetarna tog makten i mars tvekade man om vad nästa steg borde vara. Istället för att själva angripa regeringen och avväpna den för att sedan kunna sprida revolutionen till andra städer avvaktade man. Därmed gav man regeringen chansen att samla sina krafter för att kunna genomföra det brutala angreppet som gjorde slut på kommunen.

FÖR MARX INNEBAR Pariskommunen flera viktiga lärdomar. Den fick honom att inse att arbetarna inte bara kan ta över den existerande statsapparaten och göra den till sin egen. Arbetarklassen måste helt undanröja det gamla förtryckande statsmaskineriet och bygga upp sina egna demokratiska strukturer organiserade underifrån. Detta ligger till grund för vad Marx menade med revolution, och Pariskommunen var det första exemplet på att det är möjligt att genomföra i praktiken.

• Amanda Dübeck

Världens folk säger nej till kapitalismen

Marx menade på sin tid att de styrande idéerna i varje samhälle är de idéer som den styrande klassen för fram. Och nu när murens fall firas på borgerliga ledarsidor som kapitalismens slutgiltiga seger tycks det ligga någonting i det. 1992 kunde den konservativa författaren Francis Fukuyama basunera ut Historiens slut. Tanken var att nu hade kapitalismen vunnit och det blir inte mer, koppla av och njut. Borgerliga ideologer kunde inte se att någon skulle ifrågasätta deras styrande idéer.

MEN EN UNDERSÖKNING som brittiska BBC har låtit göra i samband med 20-årsjubiléet av murens fall ger oss åtminstone anledning att undra hur pass allmänt accepterade idéerna som styr oss faktiskt är. Blå Tåget sjöng om att vi byggt vårt samhälle "efter korporativa principer och lärt oss att acceptera sånt som vi inte begriper". Men undersökningen visar att det är en högst motvillig acceptans. Det är bara i USA och Pakistan som mer än var femte tycker att kapitalismen fungerar bra (25 % för USA och 21 % för Pakistan). I Frankrike är det bara 6 % som låter sig imponeras. Sammanlagt är det bara var tionde världsmedborgare som tycker att kapitalismen fungerar väl! Och de övriga 90 % har naturligtvis helt rätt när de ifrågasätter det nödvändiga i kapitalismens seger.

ATT KAPITALISMEN har varit fantastisk på att utveckla produktionskrafterna kan knappast ifrågasättas. Men en hastig blick på hur kapitalismen fördelar frukterna av den ökande förmågan att tillverka saker och ting kan ge oss en fingervisning om varför systemet inte är särskilt populärt. Halva jordens befolkning lever på 2 dollar om dagen.

> Sammanlagt är det bara var tionde världsmedborgare som tycker att kapitalismen fungerar väl

1,2 miljarder människor lever på 1 (!) dollar om dagen. Varje dag svälter 30 000 människor ihjäl, de flesta barn under fem år. Samtidigt förstörs mat i de rika länderna för att hålla priserna uppe. Vår värld producerar faktiskt ett matöverskott. Alla som svälter skulle kunna mättas imorgon! Vidare fördelar kapitalismen inkomster, förmögenheter och tillgångar extremt ojämlikt. De rikaste 500 individerna har tillsammans en inkomst som är större än de 416 miljoner fattigaste. De tre rikaste personerna har tillgångar som är större än den sammanlagda BNP för de minst utvecklade länderna och deras 600 miljoner invånare. För att avluta sifferexercisen kan vi konstatera att den rikaste femtedelen av världens befolkning tar hand om mer än 80 % av inkomsterna. De står även för 86 % av privatkonsumtionen.

GIVET ATT världsmedborgare till skillnad från borgerliga ideologer lever i den här världen är det med andra ord inte märkligt att missnöjet är så utbrett. Kapitalismen har helt enkelt ett hemskt facit. Och då kan vi till de uppenbara fasorna lägga de återkommande kriserna, krigen och problemen med alienation.

ATT KAPITALISMEN kan framstå som det enda alternativet hänger givetvis ihop med det ideologiska maskineri som varje dag försäkrar oss att det är den privata äganderätten över produktionsmedlen som garanterar demokrati och medborgerliga friheter. Åtminstone i väst. I övriga världen räcker det inte med ideologi, där behövs det dessutom stenhård imperialism med dödspatruller och tortyr. Det är endast genom att aldrig nämna det kapitalistiska Indonesien i samma andetag som det kapitalistiska Sverige som systemet kan framstå som ett effektivt sätt att producera saker. Men nu vet vi alltså att varken svenskar eller indonesier låter sig luras.

• Martin Kehlmeier